

KINEK SZÜL A NŐ?

PÁRATLAN OLDAL - LIV. évfolyam 5. szám, 2010. február 5.

A fiatal színésznő a színes bulvármagazin hasábjain arról nyilatkozik: nem látja értelmét, hogy „hozzámenjen valakihez, aztán szüljön neki egy gyereket”, hiszen „ha hamar vége a házasságnak, nem tudja, mit csináljon”. Az ATV reggeli műsorának műsorvezetője elmondja, hogy a harmincas nőknek az a problémájuk, hogy: „nincs kinek szülnenek”. Arckifejezéséből szájalom és sajnálkozás árad, tudjuk, mert elmondta már többször is a műsorban, ő maga „két gyönyörű gyermeket szült a párjának”, és boldogan élnek azóta is négyesben.

A *szül* igének eredetileg két bővítménye van: az alany: a nő, *aki szül* és a grammatikai értelemben vett tárgy, *akit szülnék*, ez a köznyelvi (nem metaforikus) használatban *gyerek*, *csecsemő*. Az ige két kötelező bővítménye mellett úgynevezett „szabad határozók” utalnak a cselekvés körülményeire, idejére, helyére, módjára. Példáinkban feltűnik azonban egy újabb vonzatszerű bővítmény is, egy *kinek?* kérdésre válaszoló részeshatározó.

Az efféle nyelvbe kódolt változások gondolkodási sémákat közvetítenek és erősítenek meg. A kibővült vonzatstruktúrájú (*valakinek*) *gyermeket szülni* azt sugallja, a megszületett gyermek a szülő nő ajándéka férjének, élete párjának. Ő pedig elfogadja ezt az „ajándékot” azzal, hogy, úgymond, „törvényesíti”, „nevére veszi” vagy legalábbis - férjként, élettársként - nem lép fel jogi eszközökkel az apaság vélelmével szemben. A gyermek ennek a metaforának a keretében a férfi (férj) tulajdona, hiszen „neki szülték”, ajándékozták. A kifejezés azt sugallja, hogy a férfi a fontosabb ember, akinek a kevésbé fontos ember (a nő) a közös gyermek világrahozatalával *ajándékot ad*. Amivel persze le is mond róla, hiszen amit *nekiajándékoz*, az már *nem az övé*.

Csakugyan így gondolják a *Kinek szüljek?* kérdést olyan tragikus hangsúllyal feltevő fiatal nők s a mögöttük álló gondolkodási sémát a médiában az örök igazságok szintjére emelő műsorvezetők?